

Millî Müdafaa mükellefiyeti kanunu

(Resmî Gazete ile neşir ve ilâm : 16/VI/1939 - Sayı : 4234)

No.
3634

Kabul tarihi
7-VI-1939

Birinci fasıl

Umumî hükümler

BİRİNCİ MADDE — Umumî veya kısmî seferberlik halinde ve fevkalâde hallerde yapılacak seferberlik hazırlıkları ile kıtaların tecemmüleri esnasında, alel-âde vasıtalarla temin edilemeyen bütün askerî ihtiyaçları veya hizmetleri bu kanunun hükümleri dairesinde vermeğe veya yapmağa her şahıs borçludur.

Bu mükellefiyetlerin türk topraklarının tamamı veya bir kısmı üzerinde yapılmasına başlanacağı zamanı, İcra Vekilleri Heyeti tayin eder.

İKİNCİ MADDE — Millî Müdafaa mükellefiyetinin halkın kabiliyeti ve mevcut membarları ile mütenasib olarak tatbiki şarttır.

15 yaşından aşağı, 65 yaşından yukarı ve malûl ve sıhhatı muhtel olanlarla bakıma muhtaç çocuğu olan ve gebe bulunan kadınlar şahsî mükellefiyete tâbi tutulmazlar.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunda yazılı istisnalardan başka verilen her şey veya yapılan her hizmet için sahibine değerince tazminat verilir.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanunun koyduğu mükellefiyetin tatbikını istemek salâhiyeti ancak ciheti askeriyeye aiddir.

Tatbiki istenilen mükellefiyetin mahiyetine ve mahal ve zamanına göre bu salâhiyetin hangi askerî makamlar taarfindan kullanılacağı nizamname ile tesbit olunur.

Her teklif yazılı ve imzalı kâğıdlarla yapılır. Bu kâğıdlarda mükellefiyetin mahiyeti, mikdarı ve mümkün oldukça devam müddeti gösterilir. Yapılan mükellefiyete karşı bir makbuz verilir.

BEŞİNCİ MADDE — Zarurî hallerde Millî Müdafaa vekilinin veyahud bir mevkiin müdafaasına memur kıtaların en büyük komutanının emrile harb mevkilerinde bulunan ahalinin iâşe ihtiyaçları dahi Millî Müdafaa mükellefiyeti yolu ile tedarik olunabilir.

İkinci fasıl

Millî Müdafaa mükellefiyeti yolu ile tedarik olunacak maddeler

ALTINCI MADDE — Millî Müdafaa mükellefiyeti yolu ile tedariki caiz olan askerî ihtiyaçlar başlıca aşağıda yazılı olanlardır :

I - Erleri, askerî şahısları, kıtaları ve bütün asker hayvanlarını barındırmak için ve ordunun her türlü vazife ve hizmetlerine müteallik levazım ve teçhizatının konulmasına, saklanmasına ve askerî memur ve müstahdemlerin vazifelerini ifa etmesine yarayan ve sahiblerine katği lüzumu olmayan binalar,

II - Orduya lâzım olan yiyecek, içecek ve giyecek maddeleri, hayvanlara lâzım olan hububat, ot ve saman,

Binalara yerleştirilen ve ordukâgda bulunan kıtalara lüzumlu yatak otu ve sa man,

III - Binek ve nakil hizmeti için orduya yarayan motörlü ve motörsüz her nevi kara nakil vasıtaları,

Binek, yük ve koşum hayvanları mevcut semer, yular, hamut, her nevi koşum mevaddı gibi levazımı ile ve binek hayvanları, var ise eyer takımı ve motörlü vasıtalar yedek alât ve edevat ve parçaları ile icabında sürücü, arabacı ve şoförlerle beraber,

IV - Bütün müstahdemin ve mürettebatı ile beraber deniz, göl, nehir ve kanallarda bulunan gemiler ve her türlü cer ve nakil vasıtaları,

V - Mürettebat ve müstahdemini ile ve bütün malzemesile beraber hava nakil vasıtaları,

VI - Değirmenler, fırınlar, fabrikalar, sınaî müesseseler,

VII - Her nevi inşaata, tamirlere ve sair askerî işlere lüzumlu olan bilûmum malzeme, vasıtalar, aletler, makineler ve cihazlar,

VIII - Her türlü cer ve nakil vasıtaları ile hareket istihsal eden diğer vesait için muktazi kömür, benzin, mazot, yağ ve sair mevad,

IX - Kılavuzlar, sailer, her türlü askerî hizmete lüzumlu işçiler,

X - Cephede ve asker veya sivil sıbhat teşkilâtı olmayan sair yerlerde yaralı ve hasta askerlere, işbu teşkilâta gidebilecek veya sevk olunabilecek bir hale gelinceye kadar, mahallî idare veya köy heyetlerince münasib binalar veya evlerde yatırılıp bakmak hizmeti,

XI - Askerî teslihata, teçhizata, ilaçlara ve pansuman malzemelerine müteallık her türlü eşya ve tıbbî ve cerrahî alât ve cihazlar, yatak takımı ve konaklamağa aid her türlü eşya ve maddeler,

XII - Askerî ihtiyaçlar için zarurî olan sair her türlü maddeler ve hizmetler,

Seferberlikten gayri hallerde bu maddenin yalnız ilk beş fıkrasında yazılı olanlara millî müdafaa mükellefiyeti konulabilir.

Üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarda yazılı olan hayvanlar ve koşum hayvanı ve koşum maddeleri ile nakil vasıtaları, su ve hava nakil ve cer vasıtaları seferberlikten başka hallerde her defasında yalnız en çok on gün için millî müdafaa mükellefiyeti yolu ile alınabilir.

YEDİNCİ MADDE — 6 ncı maddede gerek millî müdafaa mükellefiyeti vazolunan müessesesi dahilinde ve gerek sürücüsü olduğu nakil vasıtası başında çalıştırılmak üzere hakkında şahsen millî müdafaa mükellefiyeti tatbik olunan kişilerden askerlik mükellefiyeti haricinde bulunana istihdamları devam ettiği müddetçe ücret veya yevmiye veya tazminant verilir.

Bunların hal ileasile kendilerini işe edememeleri, hastalanmaları, malûliyetleri veya vefatları halinde haklarında askerlik mükellefiyet dahili emsali gibi muamele yapılır.

Üçüncü fasıl

Millî müdafaa mükellefiyetinin tatbik şekli

SEKİZİNCİ MADDE — Her vilâyet ve kaza merkezinde en büyük rüskive memurunun reisliği altında en büyük maliye memuruna askerlik şube reisi, askerlik şubesi bulunmayan yerlerde jandarma komutanından ve belediye ile ticaret ve sanayi odası tarafından seçilecek birer zatten mürekkep bir millî müdafaa mükellefiyeti komisyonu bulunur. Ticaret ve sanayi odası bulunmayan yerlerde belediyeden iki aza seçilir.

Seferberlik müdür veya memuru bulunan yerlerde bu müdür veya memur komisyonun tabii azasından olup büro ve yazı işlerini de görürler.

Komisyon müretteb adedinin yarısından bir fazlası ile toplanır ve mevcudun ekseriyetile karar verir. Reylerde tesavi halinde reisin bulunduğu tarafın reyini kabul olunur.

Tazminat ve ödeme işleri hariç olmak üzere müstacel hususlarda millî müdafaa mükellefiyeti komisyonlarına izafeten muamele yapmak üzere nahiye merkezlerinde, nahiye müdürünün reisliği altında jandarma komutanı ve varsa belediye reisin-den, yok ise nahiye merkezinin muhtarından ve köylerde muhtar ve ihtiyar heyetini teşkil edenlerden mürekkep muvakkat birer tâli komisyon teşkil olunabilir. Mülkî teşkilât olmayan yerlerde komisyon, belediye reisinin reisliği altında kurulur.

Bu tâli komisyonların teşkili, alâkadar millî müdafaa mükellefiyeti komisyonu kararile yapılır. Müstacel olup da muhabereye imkân bulunmazsa bu komisyonlar o işe mahsus olmak üzere kendiliğinden teşekkül edebilir.

Millî müdafaa mükellefiyeti komisyonları hazar vaktinde Millî müdafaa vekâletinden verilecek emir dairesinde ihşaî ve ihzarî tedkikler yaparlar.

DOKUZUNCU MADDE — Millî müdafaa mükellefiyetleri, millî müdafaa mükellefiyeti komisyonları vasıtasile tatbik olunur.

Eğer bir mahalde millî müdafaa mükellefiyeti komisyonu bulunmaz veyahud bir mükellefiyetin acele tatbıkına zaruret hâsıl olup da usulü dairesinde komisyona nüracaata imkân bulunmazsa mükellefiyet doğrudan doğruya ciheti askeriyece tatbik olunabilir.

Her türlü teslimler askerî makamlarca tayin olunacak tesellüm heyetlerine nakbuz mukabilinde yapılır. Bu nakbuzların ziri ayrıca millî müdafaa mükellefiyeti komisyonları tarafından tasdik olunarak alâkalıya verilir.

ONUNCU MADDE — Tesellüm heyetlerinin kurulma tarzı nizamname ile tesbit olunur.

Millî müdafaa mükellefiyeti komisyonları, istenilen şeyi mevcut olan ve olmayan mükellef ahali üzerine tarh ve tevzi eder. Bu tevziin her kese ayırtsız ve fakat mevcudlarına göre bir nisbet dahilinde yapılması lâzımdır.

Mükelleflerin gaybubeti halinde komisyonlar bu gibilere aid hisselerin ne suretle istifası lâzımgeleceğini kararlaştırarak halin icab ettirdiği bütün tedbirleri alır.

Dördüncü fasıl

Millî müdafaa mükellefiyeti yolu ile iskân ve konaklama

ON BİRİNCİ MADDE — Teyakkuf veya yürüyüş halinde bulunan askerî kıtara mensub askerî şahıslar ve erler ve bunlara aid hayvan, eşya ve malzeme askerî inaların mevcut olmaması veya kâfi gelmemesi halinde evvelce yazım neticesinde kabiliyeti tesbit edilmiş olan Devlete, hususî idarelere, belediyelere, vakfa, cemaatere, şirketlere ve cemiyetlere aid bina, ahır ve mağazalara ve ambarlara ihtiyaca göre sıra ile vaziyet ve bunların da kâfi gelmemesi halinde boş olanlarından başarak ahaliye aid olanlara müracaat edilerek oralarda ibate ve muhafaza edilir. Bu yerleşme ya sahiblerinin membaları göz önünde tutularak iskân namı altında veya bu şartlara riayet edilmeyerek ihtiyaç nisbetinde ve yerlerinin istiyab kabiliyetleri derecesine ve fakat yine içinde oturanların oturma hakları muhafaza edilek konaklama tarzında yapılır.

İskân ve konaklama bina sahiblerine, yatak, kab kacak vermek mecburiyetini tahmil etmez.

İskân edilen yerlerde su ve elektrik gibi şeyler ücretli ise bunların ciheti askeriyece istihlâk edilen mikdarı ödenir.

İhtiyaç görülen ambar, mağaza ve ahırlar için de aynı suretle muamele olunur.

Tevakkuf halinde geçici müfrez kıtalar ve münferid askerî şahıslar şehirlerde, kasabalarda, köylerde ve münferid hanelerde hep bu tarzda yerleştirilir.

Yukarıda yazılı hallerde bina sahiblerinin iktisadî faaliyetleri ihlâl edilmez.

ON İKİNCİ MADDE — 11 nci maddede yazılı bina, ahır ve mağazalar 8 nci maddede yazılı salâhiyetli komisyonlar tarafından askerî makamlarca da muvafık görülmek şartile tedarik olunur.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Gerek iskân ve gerek konaklama için işgal olunabilecek bütün binalar, müesseseler, ambarlar, mağazalar, ahırlarla bunların istiaf kabiliyetleri en az üç senede bir millî müdafaa mükellefiyeti komisyonları tarafından tesbit ettirilir.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Askerî kıtaların iskânı veya konaklaması lâzım-geldiği hallerde bunların oraya varacakları gün askerî makamlar tarafından mahallin millî müdafaa mükellefiyeti komisyonlarına bildirilir. Bu komisyonlar gösterilecek millî müdafaa mükellefiyeti emri üzerine birliklerin mümkün olduğu kadar toplu bir halde yerleştirilmelerini temin edecek surette tedbirler alırlar ve bu tedbirlere göre iskân varakaları yazarlar.

ON BEŞİNCİ MADDE — Yanlarında asker işkân edilecek veya konaklatılacak kimselerin sıfat ve memuriyetleri ve içtimaî vaziyetleri ne olursa olsun bunlar arasında hiç bir ayrılık gözetilmez.

Evlerinde erkesiz yaşayan kadın ve kızların evlerine iskân veya konaklama yapılmaz.

Subay ve askerî memurlar dahi kendilerine aid olan hususî evler ve binalardan diğer ahali gibi iskân ve konaklama mükellefiyetile mükelleftirler.

ON ALTINCI MADDE — Sükna mükellefiyetinin müsavi ve adaletli bir tarzda tevzi edilmiş olup olmadığı millî müdafaa mükellefiyeti komisyonları tarafından kontrol edilir.

Seferberlikten gayri hallerde gaib şahısların ikametgâhlarına vaziyed olunmazsa da başka bir mahalde bedeli gaibe aid olmak üzere sükna temin olunur.

Evvelce millî müdafaa mükellefiyetine tâbi tutularak askerî makamların işgali altında bulunmakta olan umumî ve hususî binalar iskân ve konaklama mükellefiyetinin tevzii sırasında artık nazara alınmaz.

ON YEDİNCİ MADDE — Askerî kıtaların iskân edildikleri veya konakladıkları binalarda sebep oldukları bütün zararlardan Devlet mesuldür. Sonradan ihtilâfı mucib olmamak için mümkün olan hallerde binaların ne halde olduklarını kullanılmak üzere bırakılmış eşya mevcut ise hal ve vasıflarının işgal eden kıtada bir subay ile mal sahipleri veya mümessilleri tarafından işgalden evvel imza edilmiş zabıt varakası ile tesbiti mecburidir. Bunun bir sureti komisyona, diğer bir suret alâkalı şahsa verilir.

ON SEKİZİNCİ MADDE — Binaların boşaltılması :

Ciheti askeriye, iskân veya konaklama suretile işgal olunan binaların tahliyesinden millî müdafaa mükellefiyeti komisyonunu haberdar eder. Mümkün olan ahvalca bu ihbar tahliyeden evvel yapılır. Komisyon ihbar üzerine keyfiyeti derhal mal sahi

lerine veya birlikte sakin olan ailesi efradına tebliğ eder. Bunlar mallarında bir hasar vukua geldiğini iddia ettikleri takdirde tebliği takib eden 24 saat zarfında komisyona müracaatla hasarın tesbitini isteyebilirler. Tahliye olunan binanın sahibi veya birlikte sakin olan aileleri efradından bir kimse bulunmadığı takdirde komisyon derhal işgalden mütevellid bir hasar vukua gelmiş olup olmadığını resen tesbit eder ve keyfiyeti bir ay müddetle ilânen tebliğ eder.

Yukarıdaki fıkralarda gösterilen şekillerde tesbit edilen hasar miktarını kabul etmeyenler üç gün zarfında salâhiyettar mahkemeye müracaat ederler. Bu müddet zarfında müracaat etmeyenler artık ayrıca hasar iddiasında bulunamazlar.

ON DOKUZUNCU MADDE — Binaların işgaline mukabil sahiblerine memleket rayiine göre takdir edilecek bir kira verilir. Aşağıdaki hallerde iskân ve konaklara para sızdır:

I - Seferberlik yapılan mütakalarda ve seferberlik müddetince aynı kıtaların veya başka başka kıtaların aynı kimse nezdinde iskân edildikleri veya konakladıkları ceman beş gün,

II - Toplanma mahalline giderken veya toplanma mahallinde aynı veya başka başka kıtaların aynı kimse nezdinde iskânları veya konaklamaları hallerinde her ay için en çok üç gece,

III - Menavra yapan kıtaların iskânları veya konaklamaları hallerinde.

YİRMİNCİ MADDE — Askerî kıtaların iskânları veya konaklamaları parasız olduğu hallerde hayvanların gübreleri mülk sahibine bırakılır.

Beşinci fasıl

Hazar ve seferde kara nakil vasıtalarına millî müdafaa mükellefiyeti tatbiki

YİRMİ BİRİNCİ MADDE — Nakil vasıtalarının hazarda tahrir ve tasnifine ve kanunun birinci maddesinde yazılı hallerde bu vasıtalara millî müdafaa mükellefiyeti tatbikına ve celbine tesellüm komisyonuna ve bulunmadığı halde askerlik şubesine teslimine aid bütün işler, Millî Müdafaa vekâletinin emri dahilinde, 8 nci maddede yazılı harb mükellefiyeti komisyonları tarafından yapılır.

A - Hazarda tahrir, tasnif işleri

YİRMİ İKİNCİ MADDE — Millî müdafaa mükellefiyeti tatbik olunacak kara nakil vasıtaları şunlardır:

1 - Binck, yük veya koşum hayvanı olarak at (aygır, idiş), kısarak, katır, eşek, deve, manda, öküz,

2 - Bunların çektiği her nevi araba, kızak,

3 - Bisiklet, binck otomobili, her büyüklükte yük otomobili, motosiklet, cer için traktör ve emsali.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — En az üç senede bir Millî Müdafaa vekâletinin tesbit ettiği zamanlarda harb mükellefiyeti komisyonları tarafından nakil vasıtalarının tahriri yaptırılır. Nakil vasıtalarının tahrir heyetinde:

Askerlik şube reisi veya şubeden bir subay,

Askerî bir baytar, bulunmadığı halde Hükûmet veya belediye baytarı, bunlar da yok ise hariçten serbest bir baytar ve bu da bulunmazsa atlı sınıftan bir subay,

Şehir veya kasabalarda belediyenin seçeceği bir kişi, köylerde köy muhtarı ve motörlü kara vasıtalarını tahrir eden heyette baytar yerine bir makine mütehasısı bulunur.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — 23 ncü maddede yazılı heyetler köy, köy doluşarak nakil vasıtalarını ve teçizatını muayene ve tesbit ederler. Mıntakanın geniş ve köy adedinin fazla olması yüzünden bu tahriri uzun süreceği yerlerde bir kaç köyün nakil vasıtaları bütün teçizatıle merkezî bir köyde toplanarak ve fakat yığıntıya meydan verilmeyerek muayene ve tahrir orada yapılır. Ancak bu merkezin köylerden 10 kilometreden fazla uzak olmaması ve toplantı gününün en az bir hafta evvel bildirilmesi suretile toplanmanın temin olunması lâzımdır.

YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Tahrir heyetleri senede bir defa erlerin yoklamaları zamanında merkeze gelen köy ihtiyar heyetlerinin seçeceği adamları ve merkezde bu işleri de gören belediye memurlarını komisyona çağırarak bütün nakliye vasıtaları hakkında verecekleri son malûmatı tahrir defterlerine adedi fazla olanlar başa geçirilmek üzere kayid ve işaret ederler. Tahrir heyetleri o sene ikinci kânunun birinde yaş itibarile millî müdafaa mükellefiyeti tatbikına elverişli olan hayvanlardan at, idiş ve kısraklar da 4 - 15 (dahil) ve katırlarda 4 - 20 (dahil), eşeklerde 4 - 15 (Dahil), manda ve öküzlerde 3 - 12 (dahil), develerde 4 - 15 (dahil) yaşında olanlarla üç yaşına (dahil) kadar olan tayların tahrir, tedkik ve tasnif işlerini yaparlar.

Öküz cinsinden çift hayvanı yazınlarında ikiden fazla hayvan sahibleri deftere hayvanları adedine göre, baştan itibaren sıra ile yazırlar. İki hayvan sahibleri arasında sıra kura ile tayin olunur.

Hayvanların yaşları doğdukları senenin ikinci kânununun birinci gününden başlar.

YİRMİ ALTINCI MADDE — Tahrir heyetlerinde çalışan serbest baytarlarla serbest makine mütchassıslarına bu vazifede kullandıkları müddetçe Millî Müdafaa bütçesinden vekâletçe tesbit edilecek miktarda ücret verilir.

Gerek bunlara ve gerekse tahrir heyetinde çalışan diğer memurlara harcırah kararına göre Millî Müdafaa vekâleti bütçesinden harcırah verilir.

YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Tahrire tâbi nakil vasıtalarının başkalarına satılması veya herhangi bir sebeble elden çıkarılması halinde sahibleri kasabalarda millî müdafaa mükellefiyetleri komisyonlarına ve köylerde ihtiyar heyetlerine ve aynı zamanda belediye teşkilâtı olan yerlerde lâğvedilen muhtar ve ihtiyar heyetleri vazifelerinin hangi dairelerce ifa edileceğinden bâhis 14 - XII - 1933 tarihli nizamnamenin altıncı maddesinde yazılı belediye memurlarına bildirmeğe ve alanlarda kasabalarında veya köylerinde aynı makamlara yazdırmağa borçludurlar. Bu sonuncular daha evvel diğer bir mahalde elden çıkarmışlarsa o mahaldeki salâhiyetli makamlara yazdırırlar.

Köy ihtiyar heyetleri ve yukarıda bahsolunan belediye memurları hazaarda tahrir işlerinin ve seferde millî müdafaa mükellefiyeti işlerinin vaktinde ve doğru olarak yapılmasını takib etmeğe ve kanunun dışında hareket edenleri komisyonlara haber vermeğe mecburdurlar.

YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — İhtiyar heyetleri ve belediye memurları, 27 nci madde mucibince kendilerine bildirilen mintakalarındaki nakil vasıtalarının değişikliklerini mahalleri millî müdafaa mükellefiyeti komisyonlarına her üç ay nihayetinde bildirmeğe mecburdurlar.

*B. Motörsüz her türlü kara nakil vasıtalarına millî müdafaa mükellefiyeti
tatbiki*

YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Kanunun birinci maddesinde yazılı hallerde ordu nakil vasıtaları için lüzumu olup 22 nci maddede yazılı at, aygır, idiş, kısrak, katır, eşek, deve, öküz, manda ile bunların çektiği her türlü araba ve kızaklar ve bisikletler millî müdafaa mükellefiyeti yolu ile alınabilir.

25 nci maddede yazılı orduya elverişli yaşta olanlar alındıktan sonra yine ihtiyaç hâsıl olursa Millî Müdafaa vekâleti daha yaşlılara müracaat etmek salâhiyetini hazırdır.

OTUZUNCU MADDE — Aşağıda yazılı nakil vasıtalarına millî müdafaa mükellefiyeti tatbik edilmez.

I - Cümhur Reisinin istimaline mahsus atlar ve arabalar,

II - Memurların vazife ifası için kullanmağa mecbur oldukları atlar ve arabalar « bunların mikdarı İcra Vekilleri Heyeti kararile hazarda tesbit olunur »,

III - Damızlık olduğu Hükûmetçe tasdik edilmiş bütün hayvanlarla gebe olan ve altı ay « altı ay dahil » hğa kadar yavrusu bulunan kısraklar, eşekler ve develer,

IV - Harb teklifleri tatbikına tekaddüm eden senenin birinci kânununda 24 nci maddede yazılı asgarî yaşlardan aşağı olan hayvanlar,

V - Umumî, mülhak ve hususî bütçelerle idare olunan dairelerle belediyelerde ve amme hizmetleri gören müesseselerde bulunan motörsüz kara nakil vasıtaları (hizmet ve mikdarları İcra Vekilleri Heyeti kararile tesbit olunur),

VI - Demiryollarında ve madenlerde çalıştırılan nakil vasıtaları,

VII - Posta idaresine aid ve bu idarelerle mukavele akdeden şahısların posta işlerinde kullandıkları vasıtalar.

OTUZ BİRİNCİ MADDE — Demiryolları ve maden şirketlerinde çalıştırılan nakil vasıtalarına ancak müesseselerle beraber millî müdafaa mükellefiyeti tatbik olunabilir.

OTUZ İKİNCİ MADDE — Kanunun birinci maddesinde yazılı hallerde millî müdafaa mükellefiyeti yolu ile alınacak nakil vasıtalarının cins ve mikdarı Millî Müdafaa vekâletince tesbit olunur ve kolordulardan askerlik şubeleri vasıtasile millî müdafaa mükellefiyetleri komisyonlarına bildirilir. Fevkalâde hallerde bu salâhiyet mahallinin en büyük komutanı tarafından kullanılabilir. Komisyonlar bu mikdarı askerlik şubelerinden bildirilen yüzde nisbetinde köy ve mahallere taksim ederler.

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Mahallin en büyük mülkiye memuru bildirilecek tertibata göre mıntakasında celbi gerekli nakil vasıtalarının tayin edilen mahal ve zamanda bulundurulmasını sahiblerine tebliğ eder.

İstenilen nakil vasıtalarının zamanında ve tam olarak getirilib ciheti askeriye-ye teslim edilmesini temin etmemekten alâkalı mülkiye memurları mesuldürler.

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — 32 nci maddede yazıldığı üzere seferberlik tertibatında bildirilen nakil vasıtalarından celbolunabilenler ihtiyacı karşılamaz veya her hangi bir sebeble teslim işi gecikirse seferberliği geiktirmemek için derhal istifade kabil olan civar mahallerdeki nakliye vasıtalarına defterlerindeki sıraya riayet olunarak vaziyed edilebilir.

Fevkalâde ahval müstesna olmak üzere bu suretle nakil vasıtalarına vaziyed edilen mahallerin nisbet derecesine kadar diğer mahallerden de nakil vasıtası alınmadıkça artık bu mahallerden bir daha nakil vasıtası alınmaz.

OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Arabalar, mevcut koşum hayvanları ve koşumlarile beraber alınır.

OTUZ ALTINCI MADDE — Millî müdafaa mükellefiyeti yolu ile alınacak hayvanların bedeli ırklarına, hizmetlerine ve yaşlarına göre evvelden tayin ve tesbit olunur.

Bunun için her hizmetten olan hayvanlar üç kısma ayrılır :

- I - On yaşından aşağı olanlar,
- II - On, on bir, on iki yaşında olanlar,
- III - On üç ve daha yaşlı olanlar.

Her hizmette on yaşından aşağı hayvanlardan ordunun istediği şartları haiz ve en müsaid yaşta olanına, ileriki sene rayıcı düşünülerek, tayin olunacak fiat o senenin bütçesinde gösterilir. Aynı hizmetteki diğer hayvanlara bütçede yazılı fiattan aşağı olmak üzere nasıl kıymet takdir edileceği nizamname ile tesbit olunur.

Komisyon bütçeye konulan kıymetten aşağı veya yüzde yirmi beşinden fazla olmamak şartile daha yüksek fiatla da hayvan alabilir.

Komisyonca takdir edilen kıymet yüzde yirmi beşten ziyade ise Millî Müdafaa vekâletinin muvafakati alınmak lâzımdır.

Araba, koşum takımları, semer, yular, hamut, ever takımlarının kıymetleri her sene her askerlik dairesi mmtakası dahilinde bulunan millî müdafaa mükellefiyeti komisyonları vasıtasile takdir edilecek fiatların vasatisine göre tesbit edilir.

C - Motörlü kara nakil vasıtalarına millî müdafaa mükellefiyeti tatbiki

OTUZ YEDİNCİ MADDE — Kanunun birinci maddesinde yazılı hallerde orduya lâzım olan binek, yük otomobillerile her türlü motörlü nakil ve cer vasıtaları, diğer kara nakil vasıtaları hakkındaki hükümlere tâbi olarak millî müdafaa mükellefiyeti yolu ile alınabilir.

OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Millî müdafaa mükellefiyeti konulacak motörlü, binek, nakil ve cer vasıtaları kabiliyet itibarile üç kısma ayrılabilir:

- I - Yapılışları tarihinden itibaren iki sene geçmeyenler,
- II - Yapılışları tarihinden itibaren iki, üç dört sene geçmiş olanlar,
- III - Yapılışları tarihinden itibaren beş sene ve daha fazla geçmiş olanlar.

Ordunun istediği şartları haiz ve hiç kullanılmamış yeni bir motörlü vasıtanın değer pahasına göre bir fiat tesbit ve o senenin bütçesinde gösterilir. Alınan diğer motörlü vasıtalara cins ve markaları, yapılış tarihleri, az veya çok kullanılmış, iyi veya fena bakılmış olmalarına göre bütçede yazılı değer pahaadan aşağı olmak üzere verilecek kıymetin ne suretle takdir edileceği 36 ncı maddede yazılı nizamnamede tesbit edilir.

Komisyon bütçeye konulan kıymetten aşağı veya yüzde yirmi beşinden fazla olmamak şartile daha yüksek fiatla motörlü vasıta alabilir. Komisyonca takdir edilen kıymet yüzde yirmi beşten ziyade ise Millî Müdafaa vekâletinin muvafakati alınmak lâzımdır.

OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Motörlü, binek, nakil ve cer vasıtaları mevcut bütün teferruat ve yedek alât ve parçalarile beraber alınır.

Bunların komisyonlarca tedkik ve tesbit olunacak kıymetleri alınan vasıtaların bedellerine ilâve edilir.

KIRKINCI MADDE — Aşağıda yazılı motörlü binek nakil vasıtalarına millî müdafaa mükellefiyeti tatbik edilmez :

- I - Cümhur Reisinin istimaline mahsus binek otomobilleri,

II - Umumî, mülhak ve hususî bütçelerle idare olunan dairelerle belediyelerde ve amme hizmetlerini gören müesseselerde bulunan motörlü binek ve nakil vasıtaları «hizmet ve mikdarları İcra Vekilleri Heyeti kararile tesbit olunur »,

III - Posta idaresile mukavele akdeden şahısların posta işinde kullandıkları motörlü nakil vasıtaları.

KIRK BİRİNCİ MADDE — Motörlü ve motörsüz her türlü nakil vasıtalarının hazarda ne suretle tahrir, tasnif ve defterlere kaydedileceği ve kanunun birinci maddesinde yazılı hallerde icab ettikçe ne suretle celbedilebilecekleri nizamname ile tesbit olunur.

Altıncı fasıl

Demiryollarında, deniz ve hava yollarında ve deniz ve hava vasıtalarında ve limanlarda tatbik olunacak millî müdafaa mükellefiyeti

KIRK İKİNCİ MADDE — Birinci maddede yazılı hallerde şirketlere veya şahıslara aid demiryolları, deniz, göl, nehir, kanal ve havayollarının ve limanlarının tamamen veya kısmen işletme işleri memurları ve müstahdemleri ve tesisatı ve işletme işlerine muktazi vasıtalarla birlikte,

Şirketlere veya şahıslara aid her nevi münferid deniz ve hava gemileri ve deniz nakliyatına ve işlerine hadim her nevi nakil, cer ve tahlisiye vasıtaları bütün levazım, teçhizatı ve memur ve müstahdemleriyle birlikte,

Şirketlere veya şahıslara aid hava limanları, tayyare meydanları ile yer tesisatına muktazi arazi,

Yukarıdaki fıkralarda gösterilen nakil vasıtalarının tamir ve inşasına aid her nevi tezgâhlar, havuzlar, fabrikalar, vine ve dubalar bütün levazım ve tesisat, memur ve müstahdemleriyle birlikte millî müdafaa mükellefiyetine tâbi tutulabilirler.

KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Cümhurreisi için kullanılmağa aid vagonlar ve deniz ve hava binek vasıtaları 40 ne maddenin II, III neü fıkralarında yazılı hizmetler için kullanılacak deniz, hava, binek ve nakliyat vasıtalarına bu hizmetlerde kullanıldığı müddetçe millî müdafaa mükellefiyeti tatbik olunamaz.

KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Seferberlik ilân olduğundan veya seferberliğe hazırlık kararı verildikten itibaren deniz, göl, kanal ve nehirlerdeki su nakil vasıtaları, bunları idare eden şirketler veya şahıslar tarafından, askerî ihtiyaçlar için Başkomutanlıktan veya Genel kurmay başkanlığından verilecek emre âmade bulundurulacaktır.

Yolculuk halinde olan nakil vasıtaları seferberlik ilânına muttali olur olmaz en yakın türk limanında tavakkuf ederek emir bekleyecektir.

Bu nakil vasıtalarından ne mikdarının askerî ihtiyaçlara tahsis olunacağı Başkomutanlıkça tayin ve bunlar hakkında millî müdafaa mükellefiyeti tatbik olunur.

Yukarıki fıkralar mucibince emre âmade bulunanlardan askerî ihtiyaçlara tahsis edilecekler tayin ve tebliğ olununcaya kışadr geçecek zamandan yalnız üç gün için ücret ve tazminat verilmez.

KIRK BEŞİNCİ MADDE — Millî müdafaa mükellefiyetine tâbi tuulan şirketlerin bütün vasıtları ve mürettebatı kendi ihtisaları dahilinde Başkomutanlıkça tensib edilecek her yerde kullanılabilirler.

KIRK ALTINCI MADDE — Devlet idare ve müesseselerine bağlı demiryolları ile deniz, kanal, göl ve nehir ve havayolları ve limanları idarelerinin nakliyat işleri

seferberliğin ilânından veya seferberliğe hazırlık kararından itibaren Başkomutanlığın emrine girer. Bu yolların ve limaların işletme işleri, Devlet demiryolları işletmesi ve Denizyolları ve limanlar umum müdürlüklerinin idare ve mesuliyetleri altında olarak müesseselerin kendi vasıtaları ve memur ve müstahdemleri marifetile yapılır. İşletme umuru için muktazi ihtiyaclar ve masraflarla bu irtibatın devam ettiği müddet için Devletçe verilecek tazminatın takdir ve tesbiti ve tediyesi işleri bu teşekküllerin bağlı olduğu vekâletlerce temin olunur.

KIRK YEDİNCİ MADDE — Harbin zarurî icabları dolayısıyla ciheti askeriyece 46 ncı maddede gösterilen idarelere aid yollardan bir kısmının veya münferid bir nakil vasıtasının işletme işleri gerek kendi askerî vasıtaları, gerek bu idarelerin memur ve müstahdemleri vasıtasile doğrudan doğruya idare edilebilir.

Ancak bu idarelerin tamamen ciheti askeriyece vaziyed olunarak idare edilebilmesi İcra Vekilleri Heyeti kararına bağlıdır.

KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Millî müdafaa mükellefiyetine tâbi tutulan şirketlere aid işletme işleri, memurları ve müstahdemleri, bütün nakil vasıtaları ve her nevi levazım ve tesisatı ile ve hususî şahıslara aid vasıtalar da bütün levazım, tesisat ve müstahdemlerle birlikte otomatik bir şekilde 46 ncı maddede yazılı umum müdürlüklerin emrine girerler.

Yedinci fasıl

Mahrukat madedlerine aid millî müdafaa mükellefiyeti

KIRK DOKUZUNCU MADDE — Birinci maddede yazılı hallerde mahrukata aid madenleri işletenler askerî ihtiyacları temin için yıkanmış, yıkanmamış, imal edilmiş ve edilmemiş veya kok halinde veya her hangi bir suretle çıkarmış ve çıkarmakta bulunmuş oldukları mahrukat madenlerini ciheti askeriyece emrine âmade tutmağa ve madenlerini ciheti askeriyece emrine işletmeğe mecburdurlar.

Millî müdafaa mükellefiyetine tâbi tutulan mahrukat madenlerini işleten müesseselerden vesaiti müsaid olanlar, mahrukat madenlerini mükellefiyetin tatbikini havi tebliğde gösterilen istasyon veya limanlarda veya tahmil mevkilerinde vagon veya vapur içinde teslim ederler. Vesaiti olmyanlar mahrukat madenlerini teslim edinceye kadar yerlerinde stok halinde muhafaza ederler. Bu stoklarda hâsıl olacak zararlar madeni işletenlere aiddir.

Ancak ciheti askeriyece azamî on beş gün içinde stok edilen mahrukat madenlerini teslim alması lâzımdır. Bu müddet zarfında teslim alınmadığı takdirde bundan doğacak zarar ve ziyandan Devlet mesuldür.

Millî müdafaa mükellefiyeti tatbik edilen mahrukat madenleri - bu mükellefiyetin tatbiki devam ettiği müddetçe - sahibleri tarafından vekâletin müsaadesi olmadıkça başkalarına verilemez.

Millî müdafaa mükellefiyeti tatbik edilen müesseselerin işleyebilmesi için kâfi malzeme, memur ve müstahdemini yok ise bunlar ciheti askeriyece millî müdafaa mükellefiyeti yolu ile ayrıca temin olunabilir.

İşletenlere yirmi dört saat evvel tebliğ edilmek şartile henüz çıkarılmamış veya çıkarılmakta olan maden kısımları üzerine millî müdafaa mükellefiyeti tatbikatından tazminatsız vaz geçilebilir.

ELLİNCİ MADDE — Devlet idare ve müesseselerine bağlı mahrukat madenleri hakkında 46 ve 47 ncı madde hükümlerine göre muamele olunur.

ELLİ BİRİNCİ MADDE — Haklarında 49 ncü madde mucibince millî müda-

faa mükellefiyeti tatbik olunan mahrukat madenlerinin işletilmesi İcra Vekilleri Heyeti kararile kendi vasıtasile işletmek üzere ciheti askeriyeeye bırakılabileceği gibi Devlet idare ve müesseselerine bağlı teşekküllere de devrolunabilir.

Sekizinci fasıl

Sınâî müesseselere aid millî müdafaa mükellefiyeti

ELLİ İKİNCİ MADDE — Birinci maddede yazılı hallerde her türlü sınâî müesseseleri işletenler askerî ihtiyaçları temin için bütün eşhas, tesisat ve ibtidaî maddelerile, bütün mahsul ve mamullerini tebliğ olunacak bir millî müdafaa mükellefiyeti emri üzerine ciheti askeriye emrine vermeğe ve işletmeğe mecbur tutulabilirler.

Millî müdafaa mükellefiyeti ne kadar devam ederse etsin müesseseleri işletenler ciheti askeriyenin müsaadesi olmadıkça mükellefiyetin tatbik olunduğu hiç bir şeyi harice veremezler.

Millî müdafaa mükellefiyeti tatbik edilen müesseselerde istihdam vasıtalarının kifayetsizliği halinde bu noksan hariçten millî müdafaa mükellefiyeti yolu ile tedarik olunur ve şu halde ciheti askeriye müessesenin tamamına veya bir kısmına el koyarak tamamlanan vasıtalarla işleteceği gibi kısmen veya tamamen başka bir mahalle nakil veya diğer bir istihsal için de istimal edebilir. Ancak el koymadan evvel işletenler veya mümessilleri ve bunlar bulunmazsa belediye teşkilâtı olan yerlerde muhtarlık vazifesini gören belediye memurları huzurunda müessesede mevcut bütün tesisat, malzeme ve mamul ve mahsullerin stokları bir deftere yazılarak tesbit ve ziri sayımda bulunanlara imza ettirilir. Bu defterin bir sureti mal sahibine verilir.

Ciheti askeriye, müesseseyi işlettiği müddetçe askerî işlere mâni olmamak üzere müessese sahibi çalışmasına devam edebilir.

ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Millî müdafaa mükellefiyeti tatbik olunan sınâî müesseselerle esasen ciheti askeriyeeye aid olan askerî müesseseler için lüzumlu olan bütün madenler yedinci fasılda bahsolunan mahrukat madenleri için yazılı hükümler ve şartlar dahilinde millî müdafaa mükellefiyetine tâbi tutulabilirler.

ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Devlet idare ve müesseselerine bağlı sınâî müesseseler hakkında 46 ve 47 nci maddeler hükümlerine göre muamele olunur.

ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Haklarında 52 nci madde mucibince millî müdafaa mükellefiyeti tatbik olunan sınâî müesseselerin işletilmesi İcra Vekilleri Heyeti kararile kendi vasıtasile işletmek üzere ciheti askeriyeeye bırakılabileceği gibi Devlet daire ve müesseselerine bağlı teşekküllere de devrolunabilir.

Dokuzuncu fasıl

Gümrük ambarlarında ve antrepolarında, silolarda, umumî mağazalarda ve sairede bulunan tüccar mallarına millî müdafaa mükellefiyeti tatbiki

ELLİ ALTINCI MADDE — Birinci maddede yazılı hallerde gümrük ambarlarında ve atrepolarında, silolarda, umumî mağazalarda ve sair ambar ve depolarda ve haklarında millî müdafaa mükellefiyeti tatbik olunan 6, 7, 8 nci fasılarda yazılı müessese ve nakil vasıtalarında bulunan ticarî mallara doğrudan doğruya millî müdafaa mükellefiyeti tatbik olunabilir.

Millî müdafaa mükellefiyeti emri, yukarıda yazılı yerleri idare edenlere tebliğ edilir ve bunlar millî müdafaa mükellefiyeti tatbiki muamelelerinde mal sahib-

lerinin kanunî mümessilleri addolunur. Yalnız tazminatın mikdarı hakkında tebliğat ile tedbireler mal sahiblerine yapılır. Bu maddede yazılı mükellefiyetlerin tatbikından doğacak tazminat 58 nci maddenin hükümleri dairesinde millî müdafaa mükellefiyeti komisyonları tarafından takdir ettirilir. Biçilen kıymetin alâkahlar tarafından kabul edilmemesi halinde tazminat mikdarı 58 nci maddede yazıldığı üzere sulh hâkimi veya asliye mahkemesi tarafından tayin olunur.

Millî müdafaa mükellefiyeti tatbiki, gümrükler, silolar, umumî mağazalar ve diğer ambar ve depolar idarelerini müstevdi sıfatile taahhüdlerinden kurtarır ve bu mallar ile olan alâkalarına son verir.

Fakat bu idarelerin Millî Müdafaa mükellefiyeti tatbik olunan mallar üzerindeki hak ve imtiyazları tediye olunacak tazminata geçer.

Gümrük, ambar ve antrepolarında millî müdafaa mükellefiyetine tâbi tutulan mallardan henüz gümrüklenmemiş olanlar için takdir edilecek tazminat sıf kıymeti geçemez ve bu mallardan gümrük resmi ve diğer teklifler alınmaz.

Triptik ve gümrük geçiş karnesile geçen hava ve kara nakil vasıtaları bedelleri dahi triptik ve karnede yazılı resim ve vergiler indirilerek takdir ve tayin edilir.

Onuncu fasıl

Ödeme işleri

ELLİ YEDİNCİ MADDE — 6 ncı maddenin I, II, III ve VII işaretli fıkralarında yazılı millî müdafaa mükellefiyetlerinin tatbik edildiği yerlerin millî müdafaa mükellefiyeti komisyonları mümkün olduğu kadar kısa bir müddet içinde:

A - Millî müdafaa mükellefiyeti emirlerinin birer örneğini,

B - Bu yol ile askerî ihtiyaçları temin eden şahısların adlarını,

C - Verilen şeyin cins ve vasfı ve nevi ve kalitesi veya yapılan hizmetin neden ibaret olduğunu ve mikdarlarını,

D - Millî müdafaa mükellefiyetinin tatbiki tarihlerini,

E - Mal sahipleri tarafından istenilen fiatları gösterir bir beyanname tanzim ederek askerî makama verir.

Askerî makam I ve II nci fıkralarda yazılı işler ve maddeler için mahallî belediye ve ticaret ve sanayi odalarından alınacak rayiç mazbatalarına ve rayicin onlar tarafından tayini mümkün olamadığı hallerde erbabı ihtisastan alınacak vesikaya ve başkaca var ise mucib sebeblere istinaden ve III ncü fıkrada yazılı motörlü ve motörsüz nakliye vesaiti için salâhiyetli komisyonların 36 ncı ve 38 nci maddelerde yazıldığı veçhile tanzim edecekleri mazbatalarına göre tazminat mikdarlarını tesbit eder.

ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Askerî makam kararını üç gün içinde komisyona bildirir ve bu bildiriş tarihinden itibaren 24 saat içinde karar alâkalı şahıslara tebliğ olunur.

Alâkahlar bu tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde tesbit edilen mikdarı kabul edib etmediklerini komisyona bildirmeğe mecburdurlar.

Kabul edilmediği bu müddet zarfında bildirilmeyen mikdarlar katgileşir. Ademi kabule dair olan cevaplarda mucib sebepleri gösterilmelidir. Komisyon cevap üzerine tedkikatını yapar ve kararını verir. Bu kararın tebliği tarihinden itibaren alâkalı üç gün zarfında salâhiyetli mahkemeye müracaat etmediği takdirde bu karar katgileşir.

Hâkim kısa bir zaman içinde işe vaziyed ederek evvelâ iki tarafı uzlaştırmaya çalışır.

İddiaları gösteren kâğıdların millî müdafaa mükellefiyetleri komisyonuna tevdi

edildiği tarihten itibaren üç ay geçer ve alınan şey veya yapılan hizmet bedeli tayin edilmemiş ve alâkalılara bir tebliğ de yapılmamış olursa alâkalılar salâhi-yetli mahkemelere müracaat edebilirler.

Her iki halde de dava basit usulü muhakemeye tâbidir.

Bu fıkranın hükmü 11 nci maddede yazılı iskân ve konaklamadan doğacak zarar ve ziyan iddialarına da şamildir.

Bu davalar için mahkeme harç ve masrafları alınmaz.

ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Millî müdafaa mükellefiyetleri komisyonları 58 nci maddenin ikinci fıkrasında yazılı 15 günlük mühletin bitmesinden sonra alâkalıların kabulleri veya susmaları ile veya mahkemelerin hükümlerile katgileşen tazminat bedellerini gösterir cedveller tanzim ederler. Bu cedveller mündericâtı alâkalı askerî makamlar tarafından sahibleri namına usulü veçhile tahakkuk ettirilir. Tahakkuk eden bedeller malsandıkları tarafından nakden tesviye olunur.

Seferberlikte, seferberliğin hitamından itibaren bir sene zarfında ödenmek üzere, bu bedeller mukabilide tesellüm tarihinden itibaren % 5 faize tâbi Hazine bonosu verilebilir.

ALTMİŞİNCİ MADDE — Bu kanunun 6, 7, 8 ve 9 ncu fasıllarında yazılı şirketlere ve şahıslara aîd müesseselerin ciheti askeriye namına işletilmesinden veya vesait, levazım, mamul ve mahsullerine vazıyed edilmesinden doğacak tazminat mikdarı askerî ve sivil azadan mürekkeb ve sivil aza mikdarı fazla olmak üzere teşkil olunacak komisyonlar tarafından takdir olunur. Sivil azalar alâkalı vekâletlerce, askerî aza da Millî Müdafaa vekâletince tayin olunurlar. Bu komisyonların azalarının adedi 3 ten aşağı, 7 den ziyade olamaz. Millî Müdafaa vekâleti komisyonunun vazifelerini ve nerede toplanacağını tayin eder.

Bu hallerde de 58 nci madde hükmü cereyan eder. Katgileşen tazminat bedelleri 59 ncu maddede yazılı olduğu gibi tahakkuk ve tediye ettirilir.

Bu kabûl müesseselerin idare masrafları bonoya raptedilmeden tediye edilir.

ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Millî müdafaa mükellefiyeti tatbik edilen demiryolları ile deniz, göl, kanal, nehir, hava kıtalarında ticarî nakliyatın ve limanlarda ticarî işlerin kesilmesi halinde Devletten bir gûna tazminat istenemez.

On birinci fasıl

Manevralar ve atışlar hakkındaki umumî hükümler

ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — I - Manevralar dolayısıyla vukua gelen zarar ve hasarlar Devlet tarafından tazmin olunur.

II - Bu zararlar hak sahibleri tarafından kıtaların geçtiği günü takib eden beş gün içinde millî müdafaa mükellefiyeti komisyonlarına bildirilir. Bu komisyon bu gibi müracaatları taallûku olan kıta komutanlarına tebliğ eder. Beş gün zarfında mazeretsiz müracaat etmeyenler, haklarını iskat etmiş olurlar.

Manevrayı yapan kıtaların komutanına bağlı bir komisyon zarar ika edildiğinden bahsile vukubulan müracaatları tedkik ve zarar mikdarını tesbit eder. Alâkadarlarca kabul edilmesi halinde bu mikdarlar derhal ödenir.

III - Şikâyetçi, komisyonun tesbit ettiği mikdarı kabul etmezse keyfiyet 58 nci madde hükümlerine göre halledilir.

ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Sahibli arazide atış yapılması esnasında ika

edilen maddî zararlar ve atış dolayısıyla sahiblerinin istifadeleri menedilmek suretile vukua getiirilen mahrumiyetler Devlet tarafından tazmin olunur.

Bu zararların tesbit ve tazmini 62 nci maddenin II ve III işaretli fıkralarında yazılı hükümlere göre yapılır.

On ikinci fasıl

Cezaî hükümler

ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Millî müdafaa mükellefiyetine tâbi tutulan mallarını mevcut olmasına rağmen vermeyenlerden bu mallar zorla alınır ve haklarında bir aya kadar hapis veya beş liradan yüz liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Bu kanun mucibince salâhiyettar makamlara bildirmeğe mecbur oldukları hususatı suiniyetle yanlış olarak bildirenler haklarında bir haftadan bir aya kadar hapis veya on liradan yüz liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Şahsen millî müdafaa mükellefiyetine tâbi tutulan kimselerle bu kanunun 6, 7 ve 8 nei fasıllarında yazılı müesseselerde müstahdem bulunmaları dolayısıyla Askerlik kanunu mucibince tecil edilmiş olanlar hizmet yerini terkedecek olurlarsa askerî mahkemelerce bir aydan beş seneye kadar hapis cezasile cezalandırılırlar.

ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — 27 nci maddede yazılı mecburiyetlere riayet etmeyenler beş liradan yüz liraya kadar hafif para cezasile cezalandırılırlar.

ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Kanunun birinci maddesinde yazılı hallerde millî müdafaa mükellefiyetine tâbi tutulduğu sahiblerine tebliğ edilen her türlü nakil ve cer vasıtalarını, kabul edilebilir bir sebebe dayanmıyarak millî müdafaa mükellefiyeti komisyonunun tayin ettiği müddet zarfında bildirdiği yerde bulundurmayanlar mükellefiyete tâbi tutulan nakil vasıtasının kıymetine göre beş liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasile cezalandırılırlar.

ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Millî müdafaa mükellefiyetine tâbi tutulan madenleri işletenler mükellefiyet emrini suiniyetle yapmadıkları takdirde bir aydan bir seneye kadar hapis veya yüz liradan bin liraya kadar ağır para cezasile cezalandırılırlar.

Millî müdafaa mükellefiyetinin tatbikından sonra çıkarmış oldukları madenleri ciheti askeriyeinin müsaadesi olmaksızın başkalarına vermiş olanlardan bu madenlerin piyasa kıymetlerinin iki misli ağır para cezası alınır ve bu çıkarılmış madenler kimin elinde olursa olsun müsadere olunur.

YETMİŞİNCİ MADDE — Millî müdafaa mükellefiyetine tâbi tutulan sınaî müesseselerin sahipleri veya işletenleri mükellefiyet emrini suiniyetle yapmadıkları takdirde bir aydan bir seneye kadar hapis veya yüz liradan bin liraya kadar ağır para cezasile cezalandırılırlar.

Millî müdafaa mükellefiyetinin tatbikından sonra ciheti askeriyeinin müsaadesi olmaksızın başkalarına mamul veya mahsul verenlerden verdikleri mamul ve mahsullerin piyasa kıymetinin iki misli ağır para cezası alınır ve bu mamul ve mahsuller kimin elinde olursa olsun müsadere olunur.

YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Manevralarda atış yapılan ve hususî işaret ve

alâmetlerle girilmesi yasak edilen yerlere girenler ve bu mahallere hayvan sokanlar 50 liraya kadar hafif para cezasile cezalandırılırlar ve zararlarını tazmin ettirmek hakkından mahrum olurlar.

YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Bu kanunla kendisine verilen vazife ve salâhiyeti suiistimal eden veya millî müdafaa mükellefiyeti yolile alınan her hangi bir şeye veya yapılan her hangi bir hizmete karşı makbuz vermeyen askerî şahıslar hazarada Askerî ceza kanununun 115 nci ve seferberlikte 61 nci maddesine göre cezalandırılırlar.

Salâhiyet ve mezuniyeti olmadığı halde her hangi bir millî müdafaa mükellefiyeti muamelesi yapan askerî şahıslar Askerî ceza kanununun 123 ncü maddesi mucibince ceza görürler.

Her iki halde de alâkalılar istirdad veya tazminat talep edebilirler.

Müteferrik hükümler

YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun tatbikı esnasında ciheti askeriyece yapılacak bütün tebliğat, kanunda başka merci gösterilmemesi halinde, doğrudan doğruya her mahallin en büyük mülkiye memuruna yapılır.

YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Yabancı Devletlerin sefarethane ve konsoloshanelerile bunlara ve diplomasi memurlarına, siyâsî murahhaslara ve konsoloslara aid eşya, nakil vasıtaları ve sair maddeler mütekabiliyet şartile bu kanun hükümlerinden müstesnadır. Yabancı Devletlerin fahrî konsoloslarına aid olan binaların, konsolosluk işlerini ifaya tahsis edilmemiş bulunan kısmı ile ticaret malları bu istisnaya dahil değildir.

Bu hususlarda daha müsaid bulunan muahede ve mukavelenameler hükümleri mahfuzdur.

YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Bu kanunun tatbikı tarzı neşri tarihinden itibaren bir sene zarfında tanzim olunacak bir nizamname ile tesbit olunur.

YETMİŞ ALTINCI MADDE — 6, 7, 8 nci fasıllarda yazılı müesseseler ve emvali ile 9 ncu fasılda yazılı eşyadan millî müdafaa mükellefiyeti tatbik edilenlere el koymadan evvel buraları işletenler veya mümessilleri ve bunlar bulunmazsa muhtarlık vazifesini gören belediye memurları huzurunda mevcut tesisat, malzeme ve mamul ve mahsuller bir deftere yazılarak tesbit ve ziri sayımda bulunanlara imza ettirilir.

Bunun bir sureti komisyona, bir sureti de alaâkalıya verilir.

YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı kanunlar kaldırılmıştır:

- I - 28 ağustos 1305 tarihli vesaiti nakliyei askeriye kanunu,
- II - 28 ağustos 1305 tarihli vesaiti nakliyei askeriye kanununa müzeyyel 29 eylül 1327 ve 14 şubat 1327, 11 teşrinievvel 1333 tarihli kanunlar,
- III - 872 numaralı ve 30 mayıs 1926 tarihli kanun,
- IV - Tedariki vesaiti nakliye komisyonlarının sureti teşekkülü hakkında 1506 numaralı ve 2 haziran 1929 tarihli kanun,
- V - Tekalifi harbiyenin sureti tarhi hakkında 14 temmuz 1330 tarihli kanun ile buna müzeyyel 8 nisan 1334 tarihli kanun,
- VI - Seferberlikte vaziyed edilecek emakin ve mebani hakkında 7 mart 1332 tarihli kanun,
- VII - Vesaiti nakliyei bahriyenin sureti tedariki hakkında 12 mart 1332 tarihli kanun,

YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Bu kanunun hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

12 haziran 1939

<i>Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	10 - VI - 1939 ve 1/27
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhur Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	12 - VI - 1939 ve 4/870
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabılların cild ve sayfa numaraları</i>	:	Cild Sayfa 1 30 3 2,53:72